

Učitel matematiky

Martina Bečvářová

4. seminář z historie matematiky pro vyučující na středních školách a 20. letní škola
Historie matematiky

Učitel matematiky, Vol. 8 (2000), No. 1, 61–64

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/150925>

Terms of use:

© Jednota českých matematiků a fyziků, 2000

Institute of Mathematics of the Czech Academy of Sciences provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This document has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://dml.cz>

4. SEMINÁŘ Z HISTORIE MATEMATIKY PRO VYUČUJÍCÍ NA STŘEDNÍCH ŠKOLÁCH

a

20. letní škola Historie matematiky

MARTINA BEČVÁŘOVÁ

Ve dnech 23. – 26. srpna 1999 se v Jevíčku konal již čtvrtý seminář z historie matematiky. V letošním roce byl zaměřen na vývoj evropské matematiky ve středověku.

Seminář byl připraven komisí pro vzdělávání učitelů matematiky a fyziky JČMF ve spolupráci s brněnskou pobočkou, gymnáziem a domovem mládeže v Jevíčku. Hlavními organizátory akce byli J. Bečvář, E. Fuchs a D. Hrubý. Semináře se zúčastnilo více než 70 osob (učitelé středních, základních a vysokých škol, několik postgraduálních studentů). Všechny přednášky proběhly v aule gymnázia, večerní akce se konaly v domově mládeže, kde byli účastníci semináře ubytováni.

Seminář byl slavnostně zahájen v pondělí 23. 8. ve 14 hodin v aule gymnázia, kde účastníky semináře přivítal ředitel gymnázia D. Hrubý, místostarostka Jevíčka D. Křhlová a dechová hudba *Jevíčanka*. Následovaly první dvě přednášky, *Středověk* (J. Bečvář) a *Boethius* (K. Mačák). Po večeři se konala beseda o studiu na Matematicko-fyzikální fakultě Univerzity Karlovy (A. Havlíčková, J. Veselý), při které byli účastníci semináře informováni o přípravě středoškolských učitelů a jejich dalším vzdělávání, které tato fakulta organizuje; účastníci semináře získali řadu propagačních materiálů.

V úterý dopoledne vyslechli účastníci semináře přednášky *Al-cuin* (K. Mačák), *Univerzity* (M. Bečvářová) a *Matematika I* (J. Bečvář). Po obědě se konaly přednášky *Arabská matematika* (P. Šišma) a *Archimédova metoda výpočtu čísla π a její elementárně geometrická vylepšení* (J. Šišma). Po dvacáté hodině zahájil D. Hrubý tradiční společenský večer, na kterém nejprve B. Henry

podal aktuální informace o sjezdu Jednoty českých matematiků a fyziků. Během večera vystoupil s přednáškou vzácný a všemi očekávaný host, doc. Arne Vrbský ze Zemědělské akademie v Grünfeldu, který seznámil účastníky semináře s nejnovějšími výsledky svého bádání o smyslu a významu písně *U starej Breclavi*.

Ve středu dopoledne se konala jediná přednáška, *Fyzika a astronomie* (I. Štoll). Odpoledne se uskutečnily dvě přednášky, *Počítání* (M. Bečvářová) a *Geometrie a umění* (A. Šarounová). Večer provedl Dag Hrubý nové účastníky semináře Jevíčkem; součástí procházky byl výstup na jevíčskou věž.

Ve čtvrtek 26. 8. byl poslední půlden semináře věnován přednáškám *Matematika II* (M. Bečvářová), *Renesance* (E. Fuchs) a závěrečné diskusi.

Účastníci předloňského 3. semináře (Jevíčko 1997) získali publikaci *Matematika v 16. a 17. století* (12. svazek edice *Dějiny matematiky*, Prometheus 1999, editoři J. Bečvář a E. Fuchs), který obsahuje podstatně rozšířené texty většiny přednášek, které na tomto semináři odezněly. Všichni účastníci semináře obdrželi knížku *Z historie Jednoty (1862–1869)* (13. svazek edice *Dějiny matematiky*, Prometheus 1999, autorka M. Bečvářová), dvě čísla právě ukončeného ročníku časopisu *Učitel matematiky* a obdrželi přehledné sylaby některých letošních přednášek.

V průběhu semináře si zájemci mohli zakoupit nové i starší publikace edice *Dějiny matematiky*, jednotlivá čísla časopisu *Učitel matematiky* z minulých pěti let a některé další tituly. Starší knihy z oblasti matematiky, fyziky a filozofie byly k dispozici v přenosném antikvariátu B. Henryho.

Semináři předcházela jubilejní 20. letní škola z historie matematiky, která se i letos konala v Jevíčku (ve dnech 18. – 22. 8.). Této akce se zúčastnilo téměř 50 osob (převážně vysokoškolští učitelé a postgraduální studenti). Letní školu již tradičně připravila Stálá pracovní skupina pro dějiny matematiky, brněnská pobočka JČMF a oborové rady postgraduálního studia *Obecné otázky matematiky a informatiky* při MFF UK v Praze a PŘF MU v Brně. Hlavními organizátory byli J. Bečvář a E. Fuchs. Při prezentaci získali účastníci letní školy publikace *Matematika v 16. a 17. sto-*

letí a Z historie Jednoty (1862–1869).

Program letní školy tvořily tyto přednášky:

- M. Ander: *Volební matematika*
J. Baštinec: *Al-Bírúní – život a práce*
M. Bečvářová: *Zakladatelé Spolku pro volné přednášky z matematiky a fyziky*
Š. Bilová: *Evariste Galois – mýtus a skutečnost*
M. Čihák: *Historie a paradoxy teorie pravděpodobnosti a matematické statistiky*
J. Čížmár: *Z dejín Gröbnerových báz*
J. Čížmár: *K dějinám vyučovania deskriptivnej geometrie na slovenských vysokých školách*
H. Durnová: *Problém obchodního cestujícího*
R. Grepl: *Vznik technických učilišť v Evropě se zřetelem k českým zemím a vývoj kontroly a hodnocení studia na Technickém učení v Praze v 19. století se zaměřením k výuce matematiky*
K. Hawlitschek: *On Descartes' rule of algebraic signs*
J. Hora: *Nejen o větě Laskera–Noetherové o rozkladu ideálu*
J. Houska: *Počátky vektorového počtu*
J. Hrdličková: *Historie cyklografie*
K. Lepka: *Teorie čísel v antickém Řecku*
K. Mačák: *Sebastian Izquierdo a počátky kombinatoriky*
M. Paštéka: *Rovnomerné rozdelenie a pojem hustoty*
R. Sikorová: *Neočekávaný výskyt čísla e*
Z. Sklenáriková: *Z dejín deskriptivnej geometrie v Rakúsku–Uhorsku*
Z. Šír: *Apollonios a jeho následovníci*
A. Šolcová: *7 let 7*
A. Šolcová: *Platón, jeho předchůdci a platonismus v matematice*
W. Wieslaw: *Geometria w Polsce w XV–XVIII wiek*
W. Wieslaw: *Matematyka na universitetach polskich w XVIII wieku.*

Za velmi úspěšný průběh 4. semináře i 20. letní školy je nutné poděkovat kolektivu domova mládeže v Jevíčku, manželům

Hrubým a organizátorům J. Bečvářovi a E. Fuchsovi, bez jejichž obětavosti by se akce nemohly uskutečnit.

Dovětek redakce

V průběhu akce byl ve sborovně jevičského gymnázia ve druhém díle Ottova slovníku naučného nalezen list ze žákovského sešitu. Pro nechtěný půvab ho zveřejňujeme v nezměněné podobě.

Best.

Nejlichotivější společenský rád je nastolen v směrech socialistického hnutí.
Nejznámější obětnice je Venuse; krána i narveer svítí na obloze nejjasněji.
V poledne, kdy slunce stojí na obloze nejvíce vzhají předměty nejkrásněji.
Kde jsou na mapě veselovnice
hucí je ve skutečnosti sval překrásnější, kde jsou řídké, je sval ménější.
Vzci vodní tok je na mapě znázorněn tenčí čarou. V horním toku obvykle proudí řeka nejrychleji, ve středním toku již méněji a v dolním toku obvykle plyne nejponěk.

Jan Čonka.
F.A.